O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60840300 – 2.05
«29» 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
A.A.Elmurodov
«29» 08 2024 yil

VETERINARIYA SANITARIYASI

ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta’lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	840000	-	Veterinariya
Ta’lim yo‘nalishi:	60840300	-	Veterinariya diagnostikasi va laboratoriya ishlari

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o‘quv dasturi (sillabusi) 202__ tasdiqlangan o‘quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

F.B.Ibragimov – SamDVMChBU, “Veterinariya sanitariya ekspertizasi” kafedrasi mudiri, dotsent.

U.I.Rasulov – SamDVMChBU, “Veterinariya sanitariya ekspertizasi” kafedrasi dotsenti, vet.fan.doktori.

Taqrizchilar:

1. K.J.Tangirov – Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti Zooinjeneriya, veterinariya va ipakchilik kafedrasi v.b. professori, veterinariya fanlari nomzodi;

2. Sh.Abdurasulov - Toshkent davlat agrar universiteti “Umumiy zootexniya va veterinariya”kafedrasi dotsenti

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Veterinariya-sanitariya ekspertizasi” kafedrasining 2024 yil “29” 08 dagi “1” -son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _____ **Ibragimov F.B.**

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Veterinariya diagnostikasi va oziq-ovqat xavfsizligi” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil 28 08 dagi 1 -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: _____ **Davlatov R.B.**

Kelishildi:

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i professor v.b. : _____ **Ro‘ziqulov R.F.**

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fan shifri: **VS 2604**
Fan nomi: **Veterinariya sanitariyasi**
Semestr/yil: 6-**semestr/2024-2025 o'quv yili**
Kafedra: Veterinariya-sanitariya ekspertizasi
Soatlar/kreditlar: **4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
6	6	8	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: **Veterinariya-sanitariya ekspertizasi**
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 6-o'quv binosi, 649-xona**
Telefon: +99893-344-15-45 ish telefoni; mobil: +99893-344-15-45
E.mail. utkir rasulov @ssuv.uz Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - Veterinariya sanitariyasi fanining asosiy maqsadi – talabalarga hayvonlarda kasallik chaqiruvchi yoki chorvachilikka mansub mahsulot, xom ashyo va ozuqalarni yaroqsiz holda keltiruvchi patogen yoki shartli patogen mikroorganizmlar, chivinlar, pashshalar, ektoparazitlar, gelmintlar va kemiruvchilarga qarshi kurash tadbirlari kompleksida samarali veterinariya sanitariya tadbirlarini qo'llash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, insonlarni odam va hayvon uchun umumiy bo'lgan kasalliklarini olodini olishga qaratilgan ilmiy asoslangan chora tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish; hayvonlar va parrandalarning yuqumli va invazion kasalliklarining oldini olish va tashqi muhitda kasallik qo'zg'atuvchilarining o'choqlarini to'gatish; fermada yuqori sanitariya sifatiga ega bo'lgan chorvachilik mahsulotlarini olinishiga barqarorlikni ta'minlash; tabiatda patogen shartli patogen mikroflora va kimyoviy vositalar to'planishidan himoya qilishga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish; fan bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- fermada yuqori sanitariya sifatiga ega bo'lgan chorvachilik mahsulotlarini olinishiga barqarorlikni ta'minlash; tabiatda patogen shartli patogen mikroflora va kimyoviy vositalar to'planishidan himoya qilishga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish ***tasavvuriga ega bo'lishi;***

- chorvachilikka mansub mahsulot, xom ashyo va ozuqalarni yaroqsiz holda keltiruvchi patogen yoki shartli patogen mikroorganizmlar, chivinlar, pashshalar, ektoparazitlar, gelmintlar va kemiruvchilarga qarshi kurash tadbirlari kompleksida samarali veterinariya sanitariya tadbirlarini qo'llash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni ***ko'nikmalariga ega bo'lish;***
- ozuqalarni yaroqsiz holda keltiruvchi patogen yoki shartli patogen mikroorganizmlar, chivinlar, pashshalar, ektoparazitlar, gelmintlar va kemiruvchilarga qarshi kurash tadbirlari ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, chorvachilik fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

Veterinariya sanitariyasi kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Veterinariya sanitariyasi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. "Veterinariya sanitariyasi" fanidga kirish.			
1.1	"Veterinariya sanitariyasi" fani haqida tushuncha, fanning vazifalari. Veterinariya sanitariya chora tadbirlarini o'tkazishda texnika xavfsizligi va ishlab chiqarishda shaxsiy gigiena qoidalari	1.1.1. "Veterinariya sanitariyasi" fani haqida tushuncha. 1.1.2. "Veterinariya sanitariyasi" fanning vazifalari. 1.1.3. Veterinariya sanitariya tadbirlarini o'tkazishda xavfsizlig va shaxsiy gigiena qoidalari.	2
2-modul. Chorvachilik ob'ektlarining patogen mikroornizmlar			
2.1	Chorvachilik ob'ektlarining patogen va shartli patogen mikroornizmlar bilan	2.1.1. Chorvachilik ob'ektlarining patogen mikroornizmlar bilan ifloslanishi 2.1.2. Chorvachilik ob'ektlarining shartli	2

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

Axborot manbaalari

8. www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi xukumat portal.

9.www.lex.uz -O'z. Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi

10.www.Ziyonet.uz.

11. www.veterinariya meditsinasi.uz

12. www.sea@mail.net21.ru

13. www.veterinary@actavis.ru

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:
Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

13	Chorvachilikka mansub xom ashyolarni olish va qayta ishlashning veterinarirya sanitariyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
14	Suvni sanitariya bakteriologik tekshirish.	Adabiyotlardan foydalanib taqdimot tayyorlash va uni himoya qilish	6
15	Suvni tozalash, yuqumsizlan-tirish usullari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
16	Chorvachilik ob'ektlarida havoning zaralanganligini aniqlash	Adabiyotlardan foydalanib taqdimot tayyorlash va uni himoya qilish	6
17	Veterinariya nazorati ostidagi mahsulotlarga qo'yilgan talablar	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
18	Veterinariya nazorati ostidagi mahsulotlarni import qilish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
Jami:			**100**

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. F.Ibragimov Veterinariya sanitariya ekspertizasi. O'quv qo'llanma. Toshkent 2023 "Fan ziyosi" nashriyoti

2. S.Murodov. Veterinariya–sanitariya ekspertizasi. Darslik. Samarqand, 2006

3. S.Murodov. Qishloq xo'jalik mahsulotlarining vetsanekspertizasi, qayta ishlash texnologiya asoslari va standartizatsiyasi. O'quv qo'llanma. Samarqand, 1997 yil.

Qo'shimcha adabiyotlar

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

	ifloslanishi Chorvachilik ob'ektlarini zararsizlantirish uchun dezenfeksiya vositalari.	patogen mikroornizmlar bilan ifloslanishi 2.1.3. Dezenfeksiya vositalari haqida ma'lumot. 2.1.4. Zararsizlantirish uchun qo'llaniladigan dezinfeksiya vositalari	
3-modul. Chorvachilik fermalarni dezinfeksiyasi.			
3.1.	Go'sht va parranda go'shtini qayta ishlash korxonalari, so'yish punktlari, chorvachilik chiqindilari va transportda veterinariya veterinariya sanitariyasi	3.1.1. Go'sht va parranda go'shtini qayta ishlash korxonalari 3.1.2. So'yish punktlarining veterinariya sanitariyasi 3.1.3. Chorvachilik chiqindilari bilan ishlash veterinariya sanitariyasi 3.1.4. Transportda veterinariya sanitariyasi	2
Jami:			**6**

5.2. "Veterinariya sanitariyasi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Veterinariya sanitariya tadbirlarini bajarishda texnika xavfsizligi va shaxsiy gigiena qoidalari.	1.1.Veterinariya sanitariya tadbirlarini bajarishda texnika xavfsizligi 1.2. Veterinariya sanitariya tadbirlarini bajarishda shaxsiy gigiena qoidalari.	2
2.	Dezinfeksiya vositalarining tarkibi va ulardagi faol moddalarini aniqlash. Dezinfeksiya o'tkazish va uning sifatini aniqlash. Veterinariya sanitariya o'tkazishning jihozlanishi	2.1 Dezinfeksiya vositalarining tarkibi. 2.2. Dezinfeksiya vositalarining faol moddalarini aniqlash. 2.3. Dezinfeksiya o'tkazish va uning sifatini aniqlash. 2.4. Dezinfeksiya o'tkazishning veterinariya sanitariyasi	2
3.	Chivinlar, ektoparazitlar, gelmintlarga qarshi kurash vositalarining veterinariya amaliyotida qo'llanilishi. Kemiruvchilarga qarshi zararli xo'raklarni tayyorlash, deratizatsiya vositalarini qo'llashda ishlash qoidalari	3.1. Chivinlar, ektoparazitlar, gelmintlar to'g'risida ma'lumot. 3.2. Chivinlar, ektoparazitlar, gelmintlarga qarshi kurashish 3.3. Kemiruvchilarga qarshi zararli xo'raklarni tayyorlash tamoyillari. 3.4. Kemiruvchilarga qarshi zararli xo'raklarni qo'llashda ishlash qoidalari.	2
6.	Fermalarda sigirlardan sut sog'ib olish gigienasi	6.1. Sigirlarning sut mahsuldorligi. 6.2. Sigirlardan sut sog'ib olish gigienasi	2

7.	Go'shtni qayta ishlash korxonalari va qo'shxonalarda dezinfeksiya tadbirlarini o'tkazish qoidalari	7.1. Go'shtni qayta ishlash korxonalari va qo'shxonalari haqida tushuncha. 7.2. Go'shtni qayta ishlash korxonalari va qo'shxonalarida dezinfeksiya tadbirlarini o'tkazishda qoidalari	2
8.	Chorvachilik chiqindilarini qayta ishlash korxonalarida dezinfeksiya tadbirlarini o'tkazishda qoidalari	8.1. Chorvachilik chiqindilarini qayta ishlash korxonalari. 8.2. Chorvachilik chiqindilarini qayta ishlash korxonalarida dezinfeksiya tadbirlarini o'tkazishda qoidalari	2
9.	Trasnport vositalarini veterinariya sanitariya bahosi, ularni zararsizlan-tirish va dezinfeksiyalash tadbirlarini o'tkazish qoidalari	9.1. Trasnport vositalarini veterinariya sanitariyasi. 9.2. Trasnport vositalarini zararsizlantirish va dezinfeksiyalash tadbirlarini o'tkazish qoidalari	2
10.	Chorvachilik xom-ashyolarini tekshirish va dezinfeksiyalash usuli	10.1. Chorvachilik xom-ashyolari. 10.2. Chorvachilik xom-ashyolarini tekshirish va dezinfeksiyalash usuli	2
Jami:			**20**

5.3. "Veterinariya sanitariyasi" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Laboratoriya mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Sut tarkibidagi mikroorganizmlarni aniqlash.	1.1. Sut tarkibi. 1.2. Sut tarkibidagi mikroorganizmlarni aniqlash.	2
2.	Shartli yaroqli go'shtni zararsizlantirish usullari. Go'shtni mikroorganizmlarni aniqlash	2.1. Go'sht haqida tushuncha. 2.2. Go'shtni zararsizlantirish usullari. 2.3. Go'shtdagi mavjud mikroorganizmlar. 2.4. Go'shtdagi mikroorganizmlarni aniqlash usullari	2
3.	Fermalarda sigirlardan sut sog'ib olish gigienasi	3.1. Sigirlarning sut mahsuldorligi. 3.2. Sigirlardan sut sog'ib olish gigienasi	
4.	Veterinariya dezinfeksiyasida instrumental usuldan foydalanish.	4.1. Veterinariya dezinfeksiyasi. 4.2. Veterinariya dezinfeksiyasida instrumental usul.	2
Jami:			**8**

VI. "Veterinariya sanitariyasi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	**Mustaqil ta'lim mavzulari**	**Amalga oshirish mexanizmi**	**Hajmi (soatda)**
1	Fermalarda sigirlardan sut sog'ib olishning gigienasi	Adabiyotlardan foydalanib taqdimot tayyorlash va uni himoya qilish	6
2	Suv ta'minoti manbalarining veterinariya sanitariyasi va gigienasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
3	Tuproqning veterinariya sanitariyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
4	Chorvachilik fermalarida havoning sanitariyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
5	Veterinariya sanitariya ishlarini tashkillashtirish	Adabiyotlardan foydalanib taqdimot tayyorlash va uni himoya qilish	6
6	Eksport jarayonlarining veterinariya sanitariyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
7	Import jarayonlarining veterinariya sanitariyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
8	Sanoat korxonalarida suvlarni zarasizlantirish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
9	Sanoat korxonalarida oqova suvlarni zarasizlantirish	Adabiyotlardan foydalanib taqdimot tayyorlash va uni himoya qilish	6
10	Veterinariya sanitariya ishlarini mexanizatsiyalashtirishning iqtisodiy samaradorligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
11	Bo'g'imoyoqlilar va gelmintlar chorvachilik fermalari sanitariya darajasini pasaytiruvchi omil sifatida	Adabiyotlardan foydalanib taqdimot tayyorlash va uni himoya qilish	4
12	Go'sht va parranda go'shtini qayta ishlash korxonalari, so'yish punktlarining veterinariya sanitariyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6